Ainm: _____ **Dáta:** _____ **Scór:** _____

Calaois ar líne agus innealtóireacht shóisialta Treoir Chosanta

Fioscaireacht ríomhphoist, fearainn spoofáilte, vishing, calaoisí tacaíochta, fíorú lasmuigh den bhanda, BEC

CALAOIS AR LÍNE: FORBHREATHNÚ FOGHLAMA

SLÁNAITHE
CRIPTIÚ SONRAÍ
Caighdeán AES 256-giotán

COMHLÍONTACH
CAIGHDEÁIN DHOMHANDA
Creataí GDPR agus CCPA

IONTAOBHAS NIALASACH
POLASAÍ ROCHTANA
Fíordheimhniú ilfhachtóra

Fáilte! Treoraíonn an paca gníomhaíochtaí seo thú trí chosaint ar chalaoisí ar líne. Déanfaidh tú iniúchadh ar shuíomhanna gréasáin fioscaireachta bréige, teicnící innealtóireachta sóisialta, calaoisí tacaíochta, veicteoirí calaoise sreinge, agus modhanna fíoraithe íocaíochta.

SEICPHOINTÍ NA BILEOGE OIBRE

- [ ] **Cuid 1-4: Máistrigh cibearshlándáil agus cosc bagairtí.**
- [ ] **Cuid 5-7: Réitigh tras-fhocail agus puzail cuardaigh focal.**
- [ ] **Cuid 8-9: Réitigh cás-staidéir agus dúshlán cód.**
- [ ] **Cuid 10: Déan athbhreithniú ar leathanaigh Ceisteanna Coitianta bunúsacha agus ardleibhéil.**
- [ ] **Cuid 11: Féach ar 10 bhfíric spéisiúla ón domhan fíor.**
- [ ] **Breis: dúshlán Smaoinigh go tapa.**

Oscail Treoir VPN.com ar Chibearshlándáil

URL: https://www.vpn.com/ga/slandail-dhigiteach/camscamanna-ar-line/

Do threoirmhapa foghlama: cosaint ar chalaoisí ar líne

- Táscairí coitianta de chalaoisí tacaíochta agus fearainn typosquatting a aithint.
- Prótacail fíorúcháin ríomhphoist (SPF, DKIM, DMARC) a chur i bhfeidhm i gcoinne falsaithe.
- Bunaigh fíorú idirbhirt lasmuigh den bhanda chun calaois sreinge gnó a chosc.

TREOIR AR CHALAOIS AR LÍNE: TREOIRACHA

Freagair na ceisteanna ilrogha agus fíor/bréagach, comhlánaigh na habairtí le bearnaí leis an mbanc focal, meaitseáil sainmhínithe, agus réitigh an crosfhocal agus an cuardach focal. Cuir do chuid eolais i bhfeidhm ar chosaint ar chalaoisí ar líne. Críochnaigh leis an ngníomhaíocht bhreise Smaoinigh go tapa.

CALAOIS AR LÍNE AGUS COSAINT AR INNEALTÓIREACHT SHÓISIALTA (RÉAMHRÁ)

Baineann calaoisí ar líne leas as iompar an duine trí fhioscaireacht, preabfhuinneoga tacaíochta, vishing agus calaois sreinge. Cuidíonn fíorú idirbheart lasmuigh den bhanda agus rialacha fearainn SPF/DKIM/DMARC a chur i bhfeidhm le veicteoirí innealtóireachta sóisialta a bhlocáil ag an ngeata.

LÉIGH GACH SEICPHOINTE GO CÚRAMACH AGUS ROGHNAIGH NÓ SCRÍOBH AN FREAGRA CEART.

Seicphointe 1: Dúshlán ilrogha

1. **1. Cad é príomhthascaire calaoise tacaíochta?**
   - A. Preabfhuinneog a líomhnaíonn go bhfuil do chóras ionfhabhtaithe agus a éilíonn ort glaoch ar uimhir ghutháin
   - B. Nuashonrú slándála uathoibríoch arna íoslódáil ó chlárlann oifigiúil
   - C. Bainisteoir pasfhocal ag diúltú dintiúir a líonadh ar fhearann corparáideach
   - D. Cúltaca comhad cúlra ag rith ar chumraíocht tiomántáin sheachtraigh

2. **2. Cén teicníocht a úsáideann fearainn sheoltóra bhréagnaithe chun sonraí bainc a ghoid?**
   - A. Fioscaireacht ríomhphoist
   - B. Scanadh calafort
   - C. Insealladh cuimhne
   - D. Stialladh cripteagrafach

3. **3. Cad a léiríonn calaois aistrithe sreinge?**
   - A. Íospartaigh a mhealladh chun airgead a sheoladh chuig cuntais chorparáideacha bhréige trí innealtóireacht shóisialta
   - B. Bunachair sonraí córais a chriptiú le hualaí ransomware
   - C. Bunachair sonraí a cheistiú trí orduithe insealladh SQL
   - D. Comhaid chórais a chúltacú ar dhiosca stórála as líne

4. **4. Cén fáth a gcruthaíonn calaoiseoirí suíomhanna gréasáin siopadóireachta bréige?**
   - A. Sonraí cártaí creidmheasa agus dintiúir íocaíochta a ghoid ó cheannaitheoirí
   - B. Táblaí bunachair sonraí anailíse bogearraí mailíseacha i mbosca gainimh a óstáil
   - C. Chun seachadadh orduithe ar líne a luasghéarú
   - D. Dearaí nua suímh ghréasáin a thástáil saor in aisce

5. **5. Cad is brí le vishing?**
   - A. Scamanna fioscaireachta gutha thar líonraí fóin chun dintiúir a ghoid
   - B. Líonraí áitiúla a scanadh le haghaidh gléasanna córais neamhshlána
   - C. Bunachair sonraí an chórais a athchóiriú tar éis sáraithe gan údarás
   - D. Cód neamhiontaofa a rith taobh istigh de choimeádáin fhíorúla shlána

Seicphointe 2: Dúshlán Fíor nó Bréagach

6 Ceist 6

6. Ní dhéanann calaoisí fioscaireachta spriocdhíriú ach ar úsáideoirí deiridh, riamh ar spriocanna míolta móra feidhmiúcháin.

- Fíor
- Bréagach

7 Ceist 7

7. Úsáideann fearainn spoofáilte clóscríbhinní beaga go minic (cosúil le amaz0n.com) chun brandaí iontaofa a aithris.

- Fíor
- Bréagach

8 Ceist 8

8. Is féidir scamaí tacaíochta a réiteach trí rochtain chianda a thabhairt don ghlaoitheoir.

- Fíor
- Bréagach

9 Ceist 9

9. Úsáideann innealtóireacht shóisialta síceolaíocht dhaonna cosúil le heagla agus práinn chun rialacha slándála a sheachaint.

- Fíor
- Bréagach

10 Ceist 10

10. Ba cheart iarratais ar aistriú sreinge a fhíorú i gcónaí trí chainéil chumarsáide lasmuigh den bhanda.

- Fíor
- Bréagach

Seicphointe 3: Príomhthéarmaí a chur isteach

Léigh gach abairt thíos agus líon isteach an bhearna leis an téarma ceart ón mBanc Focal.

1. Tugtar _____ ar ríomhphoist chalaoiseacha a mhealltar úsáideoirí leo.
2. Tá seoltaí gréasáin a insamhlaíonn brandaí iontaofa _____ .
3. Tugtar _____ ar chalaoisí gutháin ag díriú ar shonraí bainc.
4. Is ionann fuinneog aníos a éilíonn airgead as víreas a bhaint agus _____ tacaíochta.
5. Éilíonn deimhniú iarratais íocaíochta _____ lasmuigh den bhanda.
6. Is é _____ ná idirbhearta gnó a atreorú chuig cuntais gadaithe.

BANC FOCAL FOCLÓIRE

ATHSHEOLADH CALAOIS FÍORÚ FIOSCAIREACHT SMISHING SPOOFÁILTE VISHING WHALING

Scríobh do fhreagraí anseo:

1.
2.
3.
4.
5.
6.

Seicphointe 4: Meaitseáil coincheapa slándála

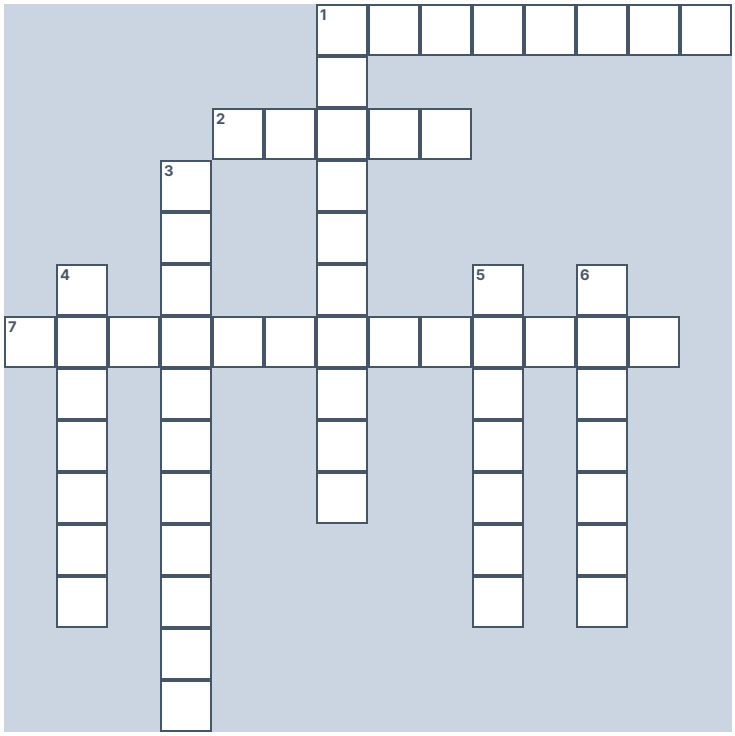
MEAITSEÁIL SAINMHÍNITHE

Meaitseáil gach téarma foclóra ar chlé lena shainmhíniú ceart ar dheis trí scríobh na litreach comhfhreagraí (A-H) sa bhosca ionchuir inlíonta.

	1. FIOSCAIREACHT	A	Atreorú calaoiseach idirbheart bainc chuig cuntais choiriúla.
	2. BRÉAGNAITHE	B	Scéim chalaoiseach atá deartha chun airgead nó dintiúir rochtana a ghoid ó íospartaigh.
	3. FIOSCAIREACHT GUTHÁIN	C	Téacsteachtaireachtaí calaoise a sheoladh chun dintiúir cuntais mhóibíligh a ghoid.
	4. CALAOIS	D	Glaonna gutha calaoiseacha atá deartha chun dintiúir agus sonraí cuntais a ghoid.
	5. FÍORÚ	E	Ionsaithe fioscaireachta spriocdhírithe a bhfuil sé mar aidhm acu dintiúir a ghoid ó fheidhmeannaigh C-level.
	6. WIRE	F	Seoltóir r-phoist nó seoladh suímh ghréasáin atá fáiscthe chun breathnú dlisteanach.
	7. FIOSCAIREACHT CEANNAIRÍ	G	Feachtais ríomhphoist chalaoiseacha atá deartha chun sonraí logála isteach agus pasfhocail a ghoid.
	8. SMISHING	H	Sonraí íocaíochta a dhearbhú trí mhodh teagmhála tánaisteach iontaofa.

Seicphointe 5: Crosfhocal

Réitigh an crosfhocal trí litreacha a chlóscríobh sna boscaí bána gníomhacha. Freagraíonn na huimhreacha do na leideanna thíos.

TRASNA

1. Teachtaireachtaí téacs calaoiseacha a sheoladh chun dintiúir cuntais mhóibíligh a ghoid (8)

2. Sonraí íocaíochta a dheimhniú trí mhodh teagmhála tánaisteach iontaofa (5)

7. Feachtais ríomhphoist chalaoiseacha atá deartha chun dintiúir logála isteach agus pasfhocail a ghoid (13)

SÍOS

1. Seoladh seoltóra ríomhphoist nó suímh ghréasáin a insamhladh chun cuma dhlisteanach a bheith air (10)

3. Idirbhearta bainc a atreorú go calaoiseach chuig cuntais choiriúla (11)

4. Glaonna guthcalaoiseacha atá deartha chun dintiúir agus sonraí cuntais a ghoid (7)

5. Scéim chalaoiseach chun airgead nó dintiúir a ghoid ó íospartaigh (7)

6. Ionsaithe fioscaireachta spriocdhírithe ar dintiúir a ghoid ó fheidhmeannaigh C-leibhéil (7)

Seicphointe 5, rogha eile: Leideanna crosfhocail inrochtana

Is féidir le húsáideoirí léitheora scáileáin agus méarchláir freagraí na crosfhocal a chlóscríobh go díreach sna réimsí téacs thíos.

TRASNA

1 trasna: Teachtaireachtaí téacs calaoiseacha a sheoladh chun dintiúir cuntais mhóibíligh a ghoid (8 litir):

2 trasna: Sonraí íocaíochta a dheimhniú trí mhodh teagmhála tánaisteach iontaofa (5 litir):

7 trasna: Feachtais ríomhphoist chalaoiseacha atá deartha chun dintiúir logála isteach agus pasfhocail a ghoid (13 litir):

SÍOS

1 síos: Seoladh seoltóra ríomhphoist nó suímh ghréasáin a insamhladh chun cuma dhlisteanach a bheith air (10 litir):

3 síos: Idirbhearta bainc a atreorú go calaoiseach chuig cuntais choiriúla (11 litir):

4 síos: Glaonna guthcalaoiseacha atá deartha chun dintiúir agus sonraí cuntais a ghoid (7 litir):

5 síos: Scéim chalaoiseach chun airgead nó dintiúir a ghoid ó íospartaigh (7 litir):

6 síos: Ionsaithe fioscaireachta spriocdhírithe ar dintiúir a ghoid ó fheidhmeannaigh C-leibhéil (7 litir):

Seicphointe 6: Cuardach focal i bhfolach

Aimsigh na 8 dtéarma eochair-fhoclóra atá i bhfolach san eangach thíos. Is féidir focail a bheith cothrománach, ingearach, nó trasnánach.

C A L A O I S S A D O D F H I
H D R Q M E I P R Z S S F Q V
D G U R O I F O F A M A Q O N
A N P T X Q K O R U I S D N Y
L I B F S X W F J A S R Z Y Y
O H L G I M R A J M H L T O H
E S Q Q H Z A I O V I G U B Y
H I R Y B H L L Z G N J O P N
S V W C M Z Y T G Y G O W U K
H V P B N V T E M G V D Y U K
T F I O S C A I R E A C H T R
A B X Z Y M R Q X I P D A D J
Q V W H A L I N G W W L J H T
H G B E I K T S V R Z E H E S
C A L Q C Z M K V R U A S W J

LIOSTA FOCAL FOCLÓIRE

FIOSCAIREACHT SPOOFAILTE VISHING CALAOIS FIORU ATHSHEOLADH WHALING SMISHING

Seicphointe 6, rogha eile: Meaitseáil foclóra inrochtana

Meaitseáil gach ceann de na 8 dtéarma foclóra ón Cuardach Focal lena sainmhíniú ceart trí scríobh na litreach (A-H) sa spás folamh.

TÉARMAÍ FOCLÓIRE

A. FIOSCAIREACHT

B. SPOOFAILTE

C. VISHING

D. CALAOIS

E. FIORU

F. ATHSHEOLADH

G. WHALING

H. SMISHING

SAINMHÍNITHE AGUS GLEANNTA MEAITSEÁLA

1. Seoladh seoltóra ríomhphoist nó suímh ghréasáin a insamhladh chun cuma dhlisteanach a bheith air.

2. Sonraí íocaíochta a dheimhniú trí mhodh teagmhála tánaisteach iontaofa.

3. Idirbhearta bainc a atreorú go calaoiseach chuig cuntais choiriúla.

4. Teachtaireachtaí téacs calaoiseacha a sheoladh chun dintiúir cuntais mhóibíligh a ghoid.

5. Ionsaithe fioscaireachta spriocdhírithe ar dintiúir a ghoid ó fheidhmeannaigh C-leibhéil.

6. Glaonna guthcalaoiseacha atá deartha chun dintiúir agus sonraí cuntais a ghoid.

7. Feachtais ríomhphoist chalaoiseacha atá deartha chun dintiúir logála isteach agus pasfhocail a ghoid.

8. Scéim chalaoiseach chun airgead nó dintiúir a ghoid ó íospartaigh.

Seicphointe 7: Dúshlán focal measctha

Dí-mheascaigh na litreacha thíos chun príomhchoincheapa agus téarmaí cibearshlándála a nochtadh. Scríobh do chuid freagraí sna boscaí ionchuir a sholáthraítear.

1. IOEHAIRAFCTCS
2. VSGNIHI
3. OFURI
4. GHILNWA
5. LAEPOIFSTO
6. ILOCASA
7. LHATOHADHES
8. SMHGSNII

Gníomhaíocht bhreise: Smaoinigh go tapa

3 FHREAGRA DO GACH CATAGÓIR. BUAILEANN AN CHÉAD DUINE A LÍONANN AN LIOSTA.

1	Feistí ar féidir hacáil a dhéanamh orthu			
2	Frásaí a úsáideann caimiléirí go minic			
3	Modhanna íocaíochta a iarrann caimiléirí			
4	Cineálacha caimiléireachtaí ar líne			
5	Tairiscintí atá rómhaith le bheith fíor			
6	Áiteanna chun caimiléireacht a thuairisciú			
7	Focail a bhaineann le cibearshlándáil			
8	Daoine ar féidir leat rabhadh a thabhairt dóibh faoi chaimiléireachtaí			
9	Rudaí a dhéanann tú cúltaca díobh			
10	Comharthaí rabhaidh i ríomhphost			
11	Comharthaí go bhfuil ríomhaire ionfhabhtaithe			
12	Bealaí le siopa ar líne a sheiceáil			
13	Bealaí le do chuntais a chosaint			
14	Rudaí le déanamh má dhéantar caimiléireacht ort			
15	Rudaí le déanamh tar éis sceitheadh sonraí			

Seicphointe 8: Cás-staidéir ar chibearshlándáil

Cuir na coincheapa a d'fhoghlaim tú i bhfeidhm chun na cásanna fíorshaoil thíos a réiteach.

CÁS-STAIDÉAR 1: COSC AR SCAMANNA AISTRITHE CÁBLA CORPARÁIDEACHA

👷

Cás: Faigheann roinn airgeadais ríomhphost práinneach ó sheoladh díoltóra spoofáilte, ag iarraidh go ndírítear sreangaithe sonrasc amach anseo chuig uimhir ródaithe nua.

Ceist phlé: Déan achoimre ar pholasaí fíorúcháin calaoise sreinge, agus sonraigh bloic fhíordheimhnithe ríomhphoist.

CÁS-STAIDÉAR 2: EACHTRA FIOSCAIREACHTA WHALING AR FHEIDHMEANNACH

👷

Cás: Chliceáil feidhmeannach ar nasc fioscaireachta a mhaígh go raibh doiciméad slán cruinnithe boird ann, agus chuir sé a bpríomhdhintiúir chorparáideacha isteach ar thairseach spoofáilte.

Ceist phlé: Déan mionchur síos ar na céimeanna freagartha eachtra, agus mínigh conas logálacha isteach feidhmeannaigh a iniúchadh.

Seicphointe 9: Díchódaigh an cód

Cosnaíonn gairmí cibearshlándála sócmhainní líonra ó aisteoirí bagartha ar líne. Úsáid an eochair Litir-go-Uimhir thíos chun an teachtaireacht a dhíchódú trí na litreacha comhfhreagracha a scríobh sna spásanna folmha.

EOCHAIR CHRIPTITHE LITIR-GO-UIMHIR

A=1 B=2 C=3 D=4 E=5 F=6 G=7 H=8 I=9 J=10

K=11 L=12 M=13 N=14 O=15 P=16 Q=17 R=18 S=19 T=20

U=21 V=22 W=23 X=24 Y=25 Z=26

2	18	1	20	8		6	9	15	19	3	1	9	18	5	1	3	8	20

12	5		6	9	15	18	21		19	3	1	14	14	1	9	18

Teachtaireacht díchódaithe:

COMHAIRLE: FREAGRAÍONN GACH UIMHIR DO SHUÍOMH NA LITRE SIN SAN AIBÍTIR (M.SH. 1 = A, 2 = B, 26 = Z).

Seicphointe 10: Ceisteanna coitianta faoi chibearshlándáil – bunleibhéal (Cuid A)

Athbhreithnigh ceisteanna agus freagraí coitianta maidir le laghdú bagairtí ar líne.

Q1: Cad is calaois ar líne ann?

Scéim chalaoiseach a úsáideann cainéil dhigiteacha chun íospartaigh a mhealladh chun airgead a sheoladh nó dintiúir phearsanta a thabhairt suas.

Q2: Cad é príomhtháscaire fioscaireachta ríomhphoist?

Teachtaireacht a líomhnaíonn práinn (ar nós cuntas a chur ar fionraí) agus a threoraíonn tú chuig nasc nach bhfuil ag teacht leis an bhfearann oifigiúil.

Q3: Cad é typosquatting?

Fearainn a chlárú le clóscríobh coitianta de bhrandaí móréilimh (cosúil le amaz0n.com) chun suíomhanna fioscaireachta bréige a óstáil.

Q4: Cad é calaois tacaíochta?

Preabfhuinneog a líomhnaíonn go bhfuil do ríomhaire ionfhabhtaithe, ag treorú duit glaoch ar uimhir agus íoc as bogearraí glantacháin bréige nó seirbhísí rochtana cianda. [1]

Q5: Cad é vishing?

Ionsaithe fioscaireachta a úsáideann glaonna gutháin guthacha chun bobaireacht a bhaint as íospartaigh sonraí cuntais bhainc nó logála isteach a thabhairt.

Seicphointe 10: Ceisteanna coitianta faoi chibearshlándáil – bunleibhéal (Cuid B)

Athbhreithnigh ceisteanna agus freagraí coitianta maidir le laghdú bagairtí ar líne.

Q6: Cad is brí le calaois sreinge?

Atreorú idirbheart íocaíochta chuig cuntais chalaoise trí ligean ar dhíoltóirí nó feidhmeannaigh a bheith ann.

Q7: Cad é whaling?

Cineál an-spriocdhírithe de spear-fhioscaireacht a dhíríonn go díreach ar spriocanna ardluacha ar nós feidhmeannaigh chorparáideacha C-leibhéil.

Q8: Cad é smishing?

Teachtaireachtaí téacs calaoise a seoltar chuig gléasanna soghluaiste, ina bhfuil leideanna naisc chuig tairseacha bréige nó nuashonruithe rianaithe.

Q9: Cén fáth a bhfuil fíorú lasmuigh den bhanda ríthábhachtach?

Deimhníonn sé sonraí idirbhirt ag úsáid cainéal cumarsáide ar leith (cosúil le glao gutháin), ag seachaint snáitheanna ríomhphoist comhréitithe.

Q10: Conas a oibríonn calaois chuntais choimeádta bhréige?

Cruthaíonn calaoisteoirí suíomh cuntais choimeádta bréagnaithe, ag éileamh go gcoimeádtar cistí go slán, agus ansin goideann siad éarlais sreinge an cheannaitheora.

Seicphointe 10: Ceisteanna coitianta faoi shlándáil – ardleibhéal (Cuid C)

Déan iniúchadh ar ghnéithe teicniúla ardleibhéil de chreataí slándála, anailís bogearraí mailíseacha, agus comhlíonadh sonraí.

Q1: Conas a úsáideann calaoiseoirí BEC (Business Email Compromise) chun calaois sreinge a dhéanamh?

Fuadaíonn siad cuntas ríomhphoist fostaí dlisteanach, déanann siad monatóireacht ar shnáitheanna sonraisc, agus seolann siad sonraí billeála nuashonraithe le cuntais bhainc chalaoiseacha.

Q2: Cad é riosca ionsaithe homagraif IDN i gcalaoisí ar líne?

Carachtair neamh-ASCII a bhfuil cuma chéanna orthu le gnáthlitreacha (m.sh., 'a' Cirilic) a úsáid chun fearainn bhréige a chlárú a aithrisíonn fíorbhrandaí.

Q3: Cén fáth a bhfuil scrúdú ceanntásca ríomhphoist tábhachtach i mbraiteadh calaoise?

Nochtann sé fíor-IP an fhreastalaí bunaidh agus stádas fíoraithe SPF/DKIM, ag taispeáint an bhfuil fearann an tseoltóra falsaithe.

Q4: Conas a dhéanann calaoisithe tacaíochta leas as bogearraí deisce cianda?

Úsáideann siad áirgiúlachtaí cosúil le AnyDesk nó TeamViewer chun nascadh le feiste an chaoga, bogearraí mailíseacha a phlandú, agus pasfhocail shábháilte a ghoid.

Q5: Cad é sprioc calaoiseanna réamhtháille?

Íospartaigh a mhealladh chun táillí próiseála a íoc roimh ré mar mhalairt ar luach saothair mór airgeadais nach bhfuil ann.

Seicphointe 10: Ceisteanna coitianta faoi shlándáil – ardleibhéal (Cuid D)

Déan iniúchadh ar ghnéithe teicniúla ardleibhéil de chreataí slándála, anailís bogearraí mailíseacha, agus comhlíonadh sonraí.

Q6: Conas a úsáideann calaoisithe próifíliú meán sóisialta le haghaidh fioscaireachta spriocdhírithe?

Tiomsaíonn siad struchtúir eagraíochta chorparáidigh agus ainmneacha fostaithe chun ríomhphoist chreidte spear-fioscaireachta a dhréachtú.

Q7: Cén fáth a dtairgeann siopaí gréasáin bréige lascainí géara?

Chun ceannaitheoirí a mhealladh chun sonraí a gcárta creidmheasa a chur isteach, ag gabháil dintiúr lena n-athúsáid nó lena n-athdhíol ar fóraim carding.

Q8: Conas a bhlocálann taifid DMARC calaoisí fioscaireachta?

Ligeann DMARC d'úinéirí fearainn iarraidh ar fhaighteoirí post a theipeann ar sheiceálacha SPF agus DKIM ailínithe a chur i gcéadfa nó a dhiúltú, rud a bhlocálann spoofáil dhíreach. [5]

Q9: Cad é an bhagairt a bhaineann le tairseacha baint dintiúr?

Leathanaigh tuirlingthe spoofáilte atá deartha chun breathnú go díreach cosúil le spásanna oibre Microsoft 365 nó Google, ag goid dintiúir logála isteach agus iad á gcur isteach.

Q10: Conas a thuairiscíonn agus a dhíchumasaíonn foirne slándála fearainn chalaoiseacha?

Trí fhianaise calaoise a chur isteach chuig ríomhphost mí-úsáide an chláraitheora, soláthraí óstála, agus clárlann Google Safe Browsing.

Cuid 11: 10 bhFíric agus Léargas Cibearshlándála ón Domhan Fíor

Athbhreithnigh fíricí fíordhomhanda maidir le sáruithe slándála, sásraí cosanta, agus caighdeáin chomhlíonta.

1. EOLAS SLÁNDÁLA

Fioscaireacht agus spúdáil an cineál coireachta is mó a tuairiscíodh do IC3 an FBI in 2025, le 191,561 casaoid. [2]

2. EOLAS SLÁNDÁLA

Bhí Business Email Compromise (BEC) freagrach as caillteanais os cionn $3 billiún a tuairiscíodh do IC3 an FBI in 2025. [2]

3. EOLAS SLÁNDÁLA

Tá fearainn typo-squatted éagsúil le fíorainmneacha branda le carachtar nó dhó, mar sin féadfaidh sracfhéachaint iad a chailleadh.

4. EOLAS SLÁNDÁLA

Ba chúis le scamaí tacaíochta teicniúla caillteanais de bhreis agus $2.1 billiún a tuairiscíodh do IC3 an FBI in 2025. [2]

5. EOLAS SLÁNDÁLA

Breathnaíonn ionsaithe homagraif mar a chéile i mbarraí seoltaí brabhsálaí mura dtaispeánann an brabhsálaí cumraíochtaí punycode.

6. EOLAS SLÁNDÁLA

Úsáideann scamaí téacs SMS (smishing) teachtaireachtaí gearra práinneacha le naisc, rud a fhágann gur beag comhthéacs atá ag an íospartach chun calaois a aithint.

7. EOLAS SLÁNDÁLA

Díríonn ionsaithe fioscaireachta ceannairí ar ríomhphoist feidhmeannach toisc go rialaíonn siad rochtain ar aistrithe sreanga móra íocaíochta.

8. EOLAS SLÁNDÁLA

Is príomhchosaint in aghaidh calaoise sreinge BEC é athruithe íocaíochta a fhíorú trí ghlaoch ar uimhir ghutháin aitheanta shábháilte.

9. EOLAS SLÁNDÁLA

Is calaois choitianta é suíomhanna gréasáin cuntais choimeádta (escrow) bréige in ardáin ar líne: breathnaíonn siad cosúil le seirbhís íocaíochta shábháilte ach goideann siad aistriú sreinge an cheannaitheora.

10. EOLAS SLÁNDÁLA

Tugann Google Safe Browsing rabhadh d'úsáideoirí sula n-osclaíonn siad suíomhanna a bhfuil sé tar éis iad a mharcáil le haghaidh fioscaireachta nó bogearraí mailíseacha.

Tagairtí teicniúla agus foinsí

Tá an treoirleabhar staidéir agus na mearaithe idirghníomhacha curtha le chéile ó chaighdeáin dhomhanda NIST, OWASP agus chomhlíonta príobháideachta sonraí.

TAGAIRTÍ ACADÚLA AGUS TIONSCAIL

[1] Federal Trade Commission. (n.d.). How To Spot, Avoid, and Report Tech Support Scams.

https://consumer.ftc.gov/articles/how-spot-avoid-and-report-tech-support-scams

[2] FBI Internet Crime Complaint Center. (2026). 2025 IC3 Annual Report.

https://www.ic3.gov/AnnualReport/Reports/2025_IC3Report.pdf

[3] CISA. (2023). Phishing Guidance: Stopping the Attack Cycle at Phase One.

https://www.cisa.gov/resources-tools/resources/phishing-guidance-stopping-attack-cycle-phase-one

[4] CISA. (n.d.). Malware, Phishing, and Ransomware.

https://www.cisa.gov/topics/cyber-threats-and-advisories/malware-phishing-and-ransomware

[5] IETF. (2015). RFC 7489: Domain-based Message Authentication, Reporting, and Conformance (DMARC).

https://www.rfc-editor.org/rfc/rfc7489.html

Freagraí: Seicphointe 1 – Ilrogha

1 **Ceist 1** — **Freagra ceart: A**

NÓTA DON MHÚINTEOIR

Cad é príomhtháscaire calaoise tacaíochta? → Preabfhuinneog a líomhnaíonn go bhfuil do chóras ionfhabhtaithe agus a éilíonn ort glaoch ar uimhir ghutháin

2 **Ceist 2** — **Freagra ceart: A**

NÓTA DON MHÚINTEOIR

Cén teicníocht a úsáideann fearainn sheoltóra bhréagnaithe chun sonraí bainc a ghoid? → Fioscaireacht ríomhphoist

3 **Ceist 3** — **Freagra ceart: A**

NÓTA DON MHÚINTEOIR

Cad a léiríonn calaois aistrithe sreinge? → Íospartaigh a mhealladh chun airgead a sheoladh chuig cuntais chorparáideacha bhréige trí innealtóireacht shóisialta

4 **Ceist 4** — **Freagra ceart: A**

NÓTA DON MHÚINTEOIR

Cén fáth a gcruthaíonn calaoiseoirí suíomhanna gréasáin siopadóireachta bréige? → Sonraí cártaí creidmheasa agus dintiúir íocaíochta a ghoid ó cheannaitheoirí

5 **Ceist 5** — **Freagra ceart: A**

NÓTA DON MHÚINTEOIR

Cad is brí le vishing? → Scamanna fioscaireachta gutha thar líonraí fóin chun dintiúir a ghoid

Freagraí: Seicphointe 2 – Fíor nó Bréagach

6 **Ceist 6** — **Freagra ceart: Bréagach**

NÓTA DON MHÚINTEOIR

Bréagach: spriocdhíríonn fioscaireacht feidhmeannaigh freisin; is fioscaireacht atá dírithe ar cheannairí sinsearacha é whaling.

7 **Ceist 7** — **Freagra ceart: Fíor**

NÓTA DON MHÚINTEOIR

Úsáideann fearainn spoofáilte clóscríbhinní beaga go minic (cosúil le amaz0n.com) chun brandaí iontaofa a aithris.

8 **Ceist 8** — **Freagra ceart: Bréagach**

NÓTA DON MHÚINTEOIR

Bréagach: má thugann tú rochtain chianda do chaimiléir tacaíochta is féidir leis bogearraí mailíseacha a phlandáil agus sonraí a ghoid.

9 **Ceist 9** — **Freagra ceart: Fíor**

NÓTA DON MHÚINTEOIR

Úsáideann innealtóireacht shóisialta síceolaíocht dhaonna cosúil le heagla agus práinn chun rialacha slándála a sheachaint.

10 **Ceist 10** — **Freagra ceart: Fíor**

NÓTA DON MHÚINTEOIR

Ba cheart iarratais ar aistriú sreinge a fhíorú i gcónaí trí chainéil chumarsáide lasmuigh den bhanda.

Eochracha foclóra agus rúibric mharcála

Rúbraic ghrádaithe don mhúinteoir: Bronn 1 phointe do gach meaitseáil cheart (8 pointe san iomlán) agus téarma comhthéacs (6 pointe san iomlán).

SEICPHOINTE 4: FREAGRAÍ – MEAITSEÁIL COINCHEAPA

G 1. FIOSCAIREACHT	F 2. BRÉAGNAITHE	D 3. FIOSCAIREACHT GUTHÁIN	B 4. CALAOIS
H 5. FÍORÚ	A 6. WIRE	E 7. FIOSCAIREACHT CEANNAIRÍ	C 8. SMISHING

SEICPHOINTE 3: FREAGRAÍ – PRÍOMHTHÉARMAÍ

1 FIOSCAIREACHT	2 SPOOFÁILTE	3 VISHING	4 CALAOIS
5 FÍORÚ	6 ATHSHEOLADH		

SEICPHOINTE 6, ROGHA EILE: FREAGRAÍ – MEAITSEÁIL FOCAL

1 B – SPOOFAILTE	2 E – FIORU	3 F – ATHSHEOLADH	4 H – SMISHING
5 G – WHALING	6 C – VISHING	7 A – FIOSCAIREACHT	8 D – CALAOIS

NÓTAÍ PLÉ DO MHÚINTEOIRÍ

Príomhthéarmaí:
Seiceáil an féidir leis na daltaí FIOSCAIREACHT, BRÉAGNAITHE agus FIOSCAIREACHT GUTHÁIN a mhíniú ina bhfocail féin agus sampla a thabhairt de gach ceann.

Cás-staidéir:
Iarr ar na daltaí a moltaí a bhunú ar fhíricí ón mbileog oibre, ní ar thuairimí.

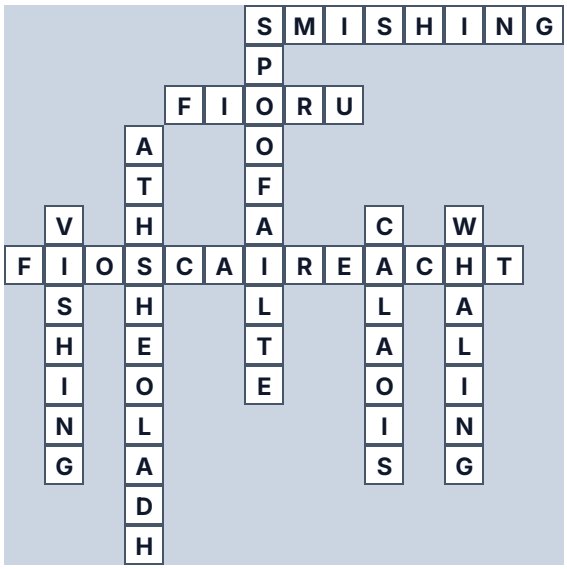
Measúnú foinsí:
Iarr ar na daltaí ráiteas amháin ar a laghad a fhíorú i bhfoinsí na bileoige agus pléigí cén fáth a bhféadfadh figiúirí, praghsanna agus rialacha athrú le himeacht ama.

Eochracha Puzal agus Nótaí don Mhúinteoir

CUR CHUN CINN FOCLÓIR CUARDAIGH

C	A	L	A	O	I	S	S	A	D	O	D	F	H	I
H	D	R	Q	M	E	I	P	R	Z	S	S	F	Q	V
D	G	U	R	O	I	F	O	F	A	M	A	Q	O	N
A	N	P	T	X	Q	K	O	R	U	I	S	D	N	Y
L	I	B	F	S	X	W	F	J	A	S	R	Z	Y	Y
O	H	L	G	I	M	R	A	J	M	H	L	T	O	H
E	S	Q	Q	H	Z	A	I	O	V	I	G	U	B	Y
H	I	R	Y	B	H	L	L	Z	G	N	J	O	P	N
S	V	W	C	M	Z	Y	T	G	Y	G	O	W	U	K
H	V	P	B	N	V	T	E	M	G	V	D	Y	U	K
T	F	I	O	S	C	A	I	R	E	A	C	H	T	R
A	B	X	Z	Y	M	R	Q	X	I	P	D	A	D	J
Q	V	W	H	A	L	I	N	G	W	W	L	J	H	T
H	G	B	E	I	K	T	S	V	R	Z	E	H	E	S
C	A	L	Q	C	Z	M	K	V	R	U	A	S	W	J

TUAIRISC CROSSWORD

TREOIR DON MHÚINTEOIR AR FHREAGRAÍ CROSFHOCAIL

TRASNA

1 trasna: SMISHING Teachtaireachtaí téacs calaoiseacha a sheoladh chun dintiúir cuntais mhóibíligh a ghoid (8 litir)

2 trasna: FIORU Sonraí íocaíochta a dheimhniú trí mhodh teagmhála tánaisteach iontaofa (5 litir)

7 trasna: FIOSCAIREACHT Feachtais ríomhphoist chalaoiseacha atá deartha chun dintiúir logála isteach agus pasfhocail a ghoid (13 litir)

SÍOS

1 síos: SPOOFAILTE Seoladh seoltóra ríomhphoist nó suímh ghréasáin a insamhladh chun cuma dhlisteanach a bheith air (10 litir)

3 síos: ATHSHEOLADH Idirbhearta bainc a atreorú go calaoiseach chuig cuntais choiriúla (11 litir)

4 síos: VISHING Glaonna guthcalaoiseacha atá deartha chun dintiúir agus sonraí cuntais a ghoid (7 litir)

5 síos: CALAOIS Scéim chalaoiseach chun airgead nó dintiúir a ghoid ó íospartaigh (7 litir)

6 síos: WHALING Ionsaithe fioscaireachta spriocdhírithe ar dintiúir a ghoid ó fheidhmeannaigh C-leibhéil (7 litir)

Eochair na bhfocal measctha agus réiteach an chóid

Eochair ghrádaithe don ghníomhaíocht dhíchuachta foclóra agus don Dúshlán Cód Rúnda.

EOCHAIR NA bhFOCAL DÍSCRAMBLAITHE

1. IOEHAIRAFCTCS — **FIOSCAIREACHT**
2. VSGNIHI — **VISHING**
3. OFURI — **FIORU**
4. GHILNWA — **WHALING**
5. LAEPOIFSTO — **SPOOFAILTE**
6. ILOCASA — **CALAOIS**
7. LHATOHADHES — **ATHSHEOLADH**
8. SMHGSNII — **SMISHING**

EOCHAIR DHÚSHLÁN AN CHÓID RÚNDA

"BRATH FIOSCAIREACHT LE FIORU SCANNAIR"

Freagraí na gcás-staidéar

A Cás-staidéar 1: Cosc ar scamanna aistrithe cábla corparáideacha

Réiteach don mhúinteoir

TREOIRLÍNE GRÁDÚ

Ba cheart do fhreagraí na mac léinn na pointí seo a leanas a chlúdach:

- Anailís cháis: Faigheann roinn airgeadais ríomhphost práinneach ó sheoladh díoltóra bréagnaithe, ag iarraidh go ndírítear sreangacha sonrasc amach anseo chuig uimhir bhealaithe nua.
- Straitéis agus réiteach molta: Cuir polasaí údaraithe dúbailte i bhfeidhm do gach íocaíocht. Cuir fíorú lasmuigh den bhanda i bhfeidhm trí uimhir ghutháin réamhshábháilte a úsáid, agus bloc ríomhphoist ó fhearainn bhréige ag an ngeata.

B Cás-staidéar 2: Eachtra fioscaireachta Whaling ar fheidhmeannach

Réiteach don mhúinteoir

TREOIRLÍNE GRÁDÚ

Ba cheart do fhreagraí na mac léinn na pointí seo a leanas a chlúdach:

- Anailís cháis: Chliceáil feidhmeannach ar nasc fioscaireachta a mhaígh go raibh doiciméad slán cruinnithe boird ann, agus chuir sé a phríomhfhianaise chorparáideach isteach ar thairseach spoofáilte.
- Straitéis agus réiteach molta: Scoilt gléas an fheidhmeannaigh. Athshocraigh gach comhartha seisiúin corparáideach agus gach dintiúr. Athbhreithnigh logaí rochtana le haghaidh sonraí a sceitheadh amach, agus cuir MFA crua-earraí i bhfeidhm ar gach logáil isteach.